

Specificul restaurării în perimetrul artelor grafice Extrem-Orientale

Autor

Doctorand Andreea Teodorescu – Drăniceanu

Conducător științific

prof. univ. Dr. Mihail Mănescu

Cuprins

Argument

- Capitolul 1 - Condiția specifică graficii extrem-orientale
- Capitolul 2 - Materiale-suport utilizate în grafica extrem-orientală
- Capitolul 3 - Tehnici tradiționale de montare, proprii lucrărilor din domeniul artelor grafice orientale
- Capitolul 4 - Modificările și deteriorările unor lucrări de grafica orientală
- Capitolul 5 - Operațiuni, tehnici și materiale specifice restaurării lucrărilor de grafică orientală

Concluzii

Glosar

Bibliografie

Cuvinte cheie

restaurare grafică, xilogravură japoneză, restaurare ukiyo-e, MNAR restaurare grafică, pictură orientală, laborator grafică.

Rezumat

Acest studiu este bazat pe experiența de lucru personală, pregătirea și cercetarea îndelungată, începute în anul 1998, odată cu derularea unui curs dedicat restaurării și conservării lucrărilor de artă orientală (pictură pe hârtie și mătase, xilogravură și caligrafie), oferit de Guvernul Japonez. Pregătirea și activitatea artistică personală cu specializarea pe tehnicile grafice m-au ajutat să înțeleg specificul graficii extrem-orientale și să aplic tehnicile practicate de specialiștii japonezi în restaurarea lucrărilor din colecțiile de acest gen din România. Pentru restaurarea mai multor lucrări prezentate în acest studiu, am aplicat soluții de restaurare folosite de restauratorii

japonezi din laboratorul *Yamaryo Art Conservation Studio* din Tokyo, pe care, în anumite cazuri, le-am adaptat creator la posibilitățile laboratorului de restaurare al Muzeului Național de Artă al României.

Toate lucrările prezentate aici (inclusiv cele câteva picturi chineze și japoneze reprezentând cazuri de mare dificultate și cu o problematică diferită adăugate la sfârșit) sunt parte integrantă din activitatea mea de restaurare desfășurată începând în 1998 în vederea, în special, a redeschiderii Galeriei de Artă Orientală a MNAR. Pentru abordarea complexă pe care a presupus-o am adăugat acestui studiu și un paravan tradițional japonez, provenit dintr-o colecție particulară. Studiile de caz din final mai cuprind investigații recente realizate în scopul identificării unor pigmenți, obținute grație colaborării cu Laboratorul de Opto-Electronică-INOE.

Lucrarea prezentă e structurată pe mai multe capitole, de la o scurtă incursiune în domeniul artelor grafice chineze și japoneze până la tehnicile și soluțiile de restaurare. Primul capitol se referă la evoluția stilistică a artelor graficii extrem-orientale, incluzând pictura și gravura din China, Coreea și Japonia; aici sunt evidențiate diferențele majore dintre grafica occidentală și cea orientală, și tot aici sunt prezentate formele specifice, rulouri și paravane, cu rol funcțional. Capitolul se încheie cu prezentarea xilogravurii japoneze, rolul și influența ei asupra artei occidentale. Cel de-al doilea capitol este dedicat materialelor-suport specifice graficii orientale, precum și tehnicilor de imprimare tradiționale, în intenția de a asigura înțelegerea diferențelor fundamentale dintre arta chineză, japoneză și cea occidentală. Al treilea capitol cuprinde o sistematizare a tehnicilor de montare tradiționale, cu accent pe varietatea, complexitatea procedurilor și regulilor folosite. Modificările și deteriorările la nivel structural reprezintă conținutul celui de-al patrulea capitol, cu referire, în special la cauzele degradărilor fizico-chimice, mecanice și biologice și la felul în care factorii de degradare acționează asupra lucrărilor de artă extrem-orientală cu structură compozită, cum ar fi pictura rului (*kakemono*) sau paravanele. Deoarece tratamentele practicate în general în domeniul restaurării graficii orientale din colecții occidentale evidențiază diferențe majore de abordare față de practica tradițională extrem-orientală, ultimul capitol al lucrării este unei prezentări a celor mai importante centre de restaurare din lume, care include și un scurt istoric al Laboratorului de Restaurare Grafică al MNAR, singurul din țară care restaurează sistematic lucrări de grafică extrem-orientală.

Lucrarea de față detaliază în mod special soluțiile și metodele personalizate, novatoare, pe care le-am aplicat de-a lungul anilor în restaurarea pieselor de grafică extrem-orientală: noi

metode de hidratare pentru înlăturarea deformărilor, tehnici de integrare cromatică optime, tratamente de dedublare, spălare adaptate fiecărei lucrări în parte și soluții de etalare adaptate formelor sau dimensiunilor.

Printre obiectivele principale ale lucrării este și încercarea de a promova complexitatea muncii de restaurare în domeniul artelor grafice extrem-orientale și aprofundarea bogăției de informații din domeniul artistic și științific, puse laolaltă pentru stabilirea unor surse de cercetare și pentru conturarea unor direcții în acest domeniu, încă deficitar în România.

Lucrarea constituie o documentație, o sursă de plecare pentru evoluții viitoare care cumulează munca de cercetare desfășurată de-a lungul a patru decenii la care generațiile de restauratori de până acum au lucrat asiduu. Lucrarea se dorește a fi de altfel și un modest omagiu adus celor care au înființat ceea ce este acum singurul Laborator de Restaurare Grafică din țară cu specializare în arta grafică extrem-orientală.

Am dorit ca acest studiu să încununeze în acest an centenar, recunoașterea îndelungatei colaborări dintre Muzeul Național de Artă, prin specialiștii săi și Ambasada Japoniei care a pus la dispoziție toate programele de specializare derulate în ultimele trei decenii, pentru salvarea patrimoniului oriental.